

# Forord

Dansk Sprognævns 2. seminar om nye ord fandt sted 5.-6. november 2013. I en række foredrag blev emnet *neologismer* belyst fra forskellige synsvinkler. I denne konferencerapport bringes de 9 af foredragene (heraf er 6 blevet fagfællebedømt).

I artiklen *Nordiskt nyordssamarbete i går, i dag och i morgon* giver Birgitta Agazzi en beskrivelse af hvordan de nordiske sprognævn tidligere har arbejdet med nye ord, og hvordan de gør det i dag. Endvidere diskuterer hun hvilken rolle sprognævnene kan have i nyordsarbejdet fremover. Afslutningsvis understreger hun vigtigheden af at man i de forskellige nordiske nyordsordbøger og på nyordslister medtager modsvarigheder fra nabosprogene når sådanne findes, for det første for at synliggøre nabosprogene for sprogbrugerne, for det andet for at sætte fokus på forskelle og ligheder i ordtilvæksten de nordiske sprog imellem.

I den næste artikel, *Nyord, kriterier og språknormering i en årlig kåring*, tages der udgangspunkt i kåringen af årets ord i Norge i 2012. Artiklens forfattere, Ole Kristian Våge og Gisle Andersen, diskuterer den metode der er brugt i kåringen, nemlig en metode der kombinerer automatisk fremfindning af nye ord fra et norsk avis-korpus med en traditionel manuel metode som baserer sig på registrering af nyord efterhånden som de dukker op i skriftsproget. I artiklen drøftes også kriterierne for udvælgelsen af kandidaterne: sproglig kvalitet og kreativitet, aktualitet og levedygtighed. Endelig diskuterer forfatterne om kåringen af årets ord kan have en normeringslignende funktion.

Når det drejer sig om nydannelse af ord i islandsk, er der en lang tradition for hellere at danne ord som har deres oprindelse i det islandske sprogsystem end at vælge importord. I artiklen *Resultat af konkurrence om nye ord* gennemgår Ágústa Þorbergsdóttir tre islandske konkurrencer om sådanne ord. Konkurrencerne blev afholdt i 2006, 2008 og 2010. I artiklens første halvdel gøres der rede for baggrunden for og formålet med konkurrencerne, de vigtigste resultater og reaktionerne på dem. I artiklens sidste halvdel drøftes det om man kan måle om sådanne konkurrencer bærer frugt.

To artikler drejer sig om retskrivningsforhold i forbindelse med nye ord.

I artiklen *Særskrivningsfejl blandt uetablerede sammensætninger i moderne dansk* fremlægger *Margrethe Heidemann Andersen* resultaterne fra en undersøgelse af arten og mængden af særskrivningsfejl i tekster skrevet af unge mennesker på de nye medier. Undersøgelsen viser at langt de fleste af de sammensætninger de unge anvender, kan slås op i ordbøger (dvs. på Ordbogen.com). De resterende sammensætninger kan altså ikke slås op i ordbøgerne, og en del af dem er lavfrekvente og/eller helt nye sammensætninger og burde derfor være udsat for særskrivning. Forfatteren beskriver om og i hvilken udstrækning disse sammensætninger særskrives, og hvilke faktorer der evt. kan forklare den valgte stavemåde.

*Anita Ågerup Jervelund* ser i artiklen *Daybedden, iPad'en og overheaden* nærmere på problemerne med enkelt- og dobbeltskrivning af konsonanten *d* i bøjningsformer af nyere substantiver fra engelsk som fx *iPad*, *daybed*, *hotrod* og *diagrid*. Skal man fx skrive *daybedden*, *daybeden* eller *daybed'en*? I Retskrivningsordbogen mangler der klare regler for skrivemåden af de bøjede former af nye substantiver der ender på hårdt *d*, og forfatteren kommer med et forslag til fastsættelse af den fremtidige retskrivning på dette punkt.

Valensændringer er emnet for artiklen *Nye ord eller nye betydninger af verber*. Med udgangspunkt i Dansk Sprognævns ordsamling undersøger *Sabine Kirchmeier-Andersen* en række verber som er registreret fordi det ser ud til at de bliver brugt på en ny måde. Dette skyldes somme tider at de har skiftet betydning, eller at den kendte betydning er blevet udvidet. I artiklen beskrives det hvilke typer af ændringer der er tale om, og forfatteren reflekterer over om disse ændringer kan forklares strukturelt, sprogtypologisk og historisk.

Ændringer i ords betydning er også udgangspunktet for *Lars Brinks* artikel *Betydningsændringer 1955-2014*. I Dansk Sprognævns nyordsordbog *Nye Ord i Dansk fra 1955 til i dag* kan der findes ca. 400 ord med ændret betydning, men langt de fleste, ca. 380, har blot fået føjet en ny betydningsvariant til en eksisterende. For de resterende 20 ord er der derimod tale om egentlige betydningsændringer, dvs. at én betydning er blevet skiftet ud med en anden i perioden. I artiklen beskriver og kategoriserer forfatteren ændringerne i de 20 ords betyd-

ning sammen med ændringer i betydningen af 20 af ham selv fundne ord.

I artiklen *Korpus eller brugerne – hvem får det sidste ord?* beskriver Lars Trap-Jensen udvælgelsen af nye opslagsord til Den Danske Ordbog. Ordbogen er korpusbaseret, hvilket vil sige at hvert opslagsord har støtte i den faktiske sprogbrug. Bag denne deskriptive tradition ligger en antagelse om at man nogenlunde dækker brugernes behov for at slå op hvis man udvælger og beskriver de mest udbredte ord i sproget. Men det er ikke sikkert at denne antagelse er rigtig. I dag har man mulighed for at følge brugernes søgeadfærd ved hjælp af logfiler fra den elektroniske ordbog og fx se hvilke ord brugerne leder forgæves efter. Og spørgsmålet er om den viden i højere grad bør udnyttes til at udvælge de ord som skal stå i ordbogen. I den forbindelse diskuterer forfatteren spørgsmål som: Hvilke af ordene i Den Danske Ordbog slås især op, og hvad karakteriserer dem? Er det hyppige eller sjældne ord; er det især ord fra bestemte ordklasser? Hvilke andre ord end dem der står i ordbogen, slår brugerne op, og hvad karakteriserer dem?

I rapportens sidste artikel, *Nogle problemer i forbindelse med analyse af visse fænomener i dansk orddannelse*, diskuterer Hans Götzche en række principielle problemstillinger forbundet med adjektiviske komposita som fx *døvtum*. Hvordan kan de analyseres, og hvad er relationen mellem de to orddele i sådanne sammensætninger? I artiklen kommer forfatteren også ind på kortformer som *udsmid* og *optag*.

Alt i alt giver artiklerne et ganske godt billede af variationen og bredden i neologismeforskningen i Danmark og i resten af Norden. Det er håbet at rapporten kan inspirere til mere forskning og flere undersøgelser.

God læselyst!

København, august 2014

Jørgen Nørby Jensen